

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของครอบครัวนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่*

The Model of Supporting Reading Behaviors of Prathomsuksa 1 Student's Family at Anubaan Chiang Mai School

นฤมล พงษ์ประเสริฐ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของครอบครัวนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านจำนวน 24 ครอบครัวเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมการอ่าน ได้แก่ 1. การเลือกหนังสือที่เหมาะสม 2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน 3. การเปิดโอกาสให้ลูกได้เลือกหนังสือ ที่ตนเองชื่นชอบ 4. การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้บุตรหลาน 5. การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และ 6. การยกตัวอย่างความสำเร็จหรือประโยชน์จากการอ่าน กิจกรรมที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมการอ่าน ได้แก่ 1. การกระตุ้นพัฒนาการในช่วงตั้งครรภ์ 2. การกระตุ้นพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ 3. การใช้เวลาในการอ่านหนังสือร่วมกันในครอบครัว และ 4. การพาบุตรหลานไปร้านหนังสือและ/หรือห้องสมุด วิธีการที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมการอ่าน ได้แก่ 1. การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของบุตรหลาน 2. การให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ 3. การกระตุ้นหรือการใช้สิ่งเสริมแรง และ 4. การจัดการพฤติกรรมเชิงบวก

คำสำคัญ : พฤติกรรมการอ่าน การอ่าน ครอบครัวกับการส่งเสริมการอ่าน

Abstract

The purpose of this research is to study the Model of Supporting Reading Behaviors of the First Primary level's Family at Anubaan Chiang Mai School. The sample consisted of 24 students' families in the first primary level (Prathomsuksa1) who were awarded from participating in supporting reading project that organized by Anubaan Chiang Mai school. Data were collected by interviewing and analyzed by content analysis. The research found that parents have the ways to encourage their children in reading habit as follow; 1.Choosing the suitable books. 2. Home environment management. 3. Allowing children to choose their favorite books. 4. Promoting

*งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยพายัพ ประจำปีการศึกษา 2554

**หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

their children in reading habit. 5. Being good model. 6. Giving some examples of people who are successful and reading benefits. Some activities that parents use to promote reading loving of their children as the following; 1. Pregnancy stimulating. 2. Learning development stimulating. 3. Spending time at reading activity together in family. 4. Taking children to bookstores or libraries. The ways that parents use to promote reading loving are as the following; 1. Choosing the suitable media for children development 2. Having child-centered learning activities. 3. Stimulating or having Reinforcement activities. 4. Positive behavior management.

Keywords : Good reading behavior, reading, family and ways in supporting reading

บทนำ

การอ่านถือเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคมให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถสร้างองค์ความรู้และวิถีแห่งการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) แม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบายเร่งด่วนในการดำเนินการส่งเสริม การอ่านอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันก็ยังพบว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดวัฒนธรรมในการอ่าน เห็นได้จากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการอ่านของคนไทยที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป พบว่าตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2546 คนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยปีละประมาณ 8 บรรทัด และยังพบอีกว่าจำนวนของคนไทยอ่านหนังสือลดลง เวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือก็ลดลง กล่าวคือในปี พ.ศ. 2548 พบว่าคนไทยอ่านหนังสือคิดเป็นร้อยละ 69.1 และใช้เวลาในการอ่านหนังสือ 46 นาทีต่อวัน ในปี พ.ศ. 2551 จำนวนของคนไทยอ่านหนังสือลดลงเหลือร้อยละ 66.3 และใช้เวลาในการอ่านหนังสือเหลือเพียง 39 นาทีต่อวัน นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2551 ยังมีผลสำรวจพบอีกว่าอัตราการซื้อหนังสือของคนไทย 2 เล่ม/คน/ปีหรือร้อยละ 0.22 ของรายได้ต่อหัว อัตราการอ่านหนังสือของคนไทยเฉลี่ย 5 เล่มต่อคนต่อปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ อาทิ สิงคโปร์และสหรัฐอเมริกาที่พบว่าประชาชนของประเทศดังกล่าวอ่านหนังสือ 17 และ 50 เล่มต่อคนต่อปีตามลำดับ จะเห็นว่าคนไทยอ่านหนังสือน้อยกว่าต่างประเทศ อย่าง

ชัดเจน อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงสถิติการใช้ห้องสมุดก็พบว่าคนไทยกว่า 3% ที่เข้าห้องสมุดประชาชนเพียง 1 ครั้งต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553: ออนไลน์)

จากผลการสำรวจข้างต้นส่งผลให้รัฐบาลต้องเร่งส่งเสริมการอ่าน กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่านและกำหนดให้ปี พ.ศ.2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านโดยมีการกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานเป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินการส่งเสริมการอ่านดังนี้ 1). ประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือในระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 97.21 เป็น 99.2 2). ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่สามารถอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.64 เป็นร้อยละ 95 3). ค่าเฉลี่ยการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากปีละ 5 เล่มต่อคน เป็นปีละ 10 เล่มต่อคน 4). แหล่งการอ่านได้รับ การพัฒนาและเพิ่มจำนวนให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกตำบล/ชุมชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและ 5). การสร้างภาคีเครือข่ายการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (หนังสือพิมพ์ ทาวน์ยูเอสเอ, 2554: ออนไลน์)

ผลจากที่รัฐให้ความสำคัญและ มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการอ่านเพื่อเพิ่มศักยภาพ

ประชากรของประเทศให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงเกิดโครงการส่งเสริมการอ่านมากมายในระดับโรงเรียน มหาวิทยาลัย ชุมชน อาทิ โครงการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในห้องสมุดประชาชน โครงการห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ โครงการส่งเสริมการอ่านวันเด็กแห่งชาติ โครงการส่งเสริมการอ่านและรักการเรียนรู้ ซึ่งจัดโดยภาครัฐ (สถาบันพระปกเกล้า, 2553)

โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีโครงการส่งเสริมการอ่านทั้งที่จัดขึ้นภายใต้โครงการของรัฐบาล องค์กรเอกชนที่เข้ามาจัดกิจกรรม โครงการที่ปรากฏเด่นชัดและเป็นรูปธรรมคือโครงการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่านในปี พ.ศ. 2553 และจากผลงานล่าสุดในปี พ.ศ. 2554 ทางโรงเรียนได้จัดโครงการตามรอยพ่อขอเป็นนักอ่านในโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกรักการอ่านเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตน มีการประกวดแข่งขัน แสดงความสามารถด้านการอ่านและการเรียนรู้ การค้นหาสุดยอดนักเรียนที่มีศักยภาพด้านการอ่าน มีการประสานความร่วมมือไปยังครอบครัวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการสนับสนุนบุตรหลานเข้าร่วมประกวด แข่งขัน รวมทั้งร่วมแสดงความสามารถด้านการอ่าน จากกิจกรรมในโครงการทางโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานและขอความร่วมมือพ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้าร่วมโครงการดังกล่าว โดยทางโรงเรียนแจ้งเกณฑ์ต่างๆไปยังผู้ปกครองให้มีการเตรียมนักเรียนให้เข้าร่วมโครงการและในแต่ละปีจะมีนักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้รับเกียรติบัตร/รางวัลหุ้ น้อยนักอ่าน ถือเป็นขวัญและกำลังใจสำหรับนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากความขยันพากเพียร (ลินลดา เซาร่วมันต์, 2554, หน้า 33-43)

จากการดำเนินงานของโครงการตามรอยพ่อขอเป็นนักอ่านซึ่งอยู่ภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพห้อง

สมุดเพื่อส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่าน ของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทาง กิจกรรม วิธีการ ที่ครอบครัวใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีพฤติกรรมรักการอ่านต่อไป โดยในการศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านของครอบครัวนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า 3 ทฤษฎี ดังนี้ 1. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Theory) 2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบลงมือกระทำของสกินเนอร์ (Skinner's Operant Conditioning Theory) และ 3.ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura's Social Cognitive Theory)

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จำนวน 24 ครอบครัว เก็บข้อมูลโดยใช้ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อศึกษาแนวทาง กิจกรรม วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านที่มีความชำนาญด้านจิตวิทยาเด็กและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ เพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปแนวทาง กิจกรรม วิธีการที่พ่อแม่/ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่าน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของครอบครัวนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ครั้งนี้ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการอธิบายรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านที่พ่อแม่ใช้ใน การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย โดยจำแนกประเด็นตามแนวทางการกิจกรรมและวิธีการที่พ่อแม่ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของบุตรหลาน ดังนี้

1. แนวทางที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมการอ่าน

จากผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการที่พ่อแม่และผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมการอ่านมี 6 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การเลือกหนังสือที่เหมาะสม จัดเป็นแนวทางที่สำคัญเนื่องจากหนังสือเป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางที่จะทำให้บุตรหลานเกิดทัศนคติที่ดี กล่าวคือถ้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองสามารถเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและตรงตามความสนใจของบุตรหลานก็จะทำให้บุตรหลานมีความรู้สึกที่หนังสือเป็นสิ่งที่น่าสนใจไม่ใช่สิ่งที่น่าเบื่อ อย่างไรก็ตาม การเลือกหนังสือที่เหมาะสมพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องพิจารณาเรื่องราวคร่าวๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากความสนใจของเด็กจะปรับเปลี่ยนไปตามวัย กล่าวคือเมื่ออายุของเด็กเพิ่มขึ้นความรู้ที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ก็จะต้องมากขึ้นตามไปด้วย จากผลของการศึกษายังให้ความสำคัญในส่วนของสำนักพิมพ์หรือ โรงพิมพ์ ทั้งนี้เพราะหากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเลือกสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์ที่น่าเชื่อถือ มีการตรวจสอบอักษรโดยบรรณาธิการจะส่งผลให้บุตรหลานได้เรียนรู้ภาษาที่ถูกต้อง

2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้บุตรหลานรักการอ่าน กล่าวคือหากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีมุมหนังสือภายในบ้านจะทำให้บุตรหลานสามารถหยิบหนังสือมาอ่านได้

อย่างไม่ยุ่งยาก การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวัชชัย มีประเสริฐ (2552, หน้า 100-107) พบว่า การจะทำให้เกิดพฤติกรรมการอ่าน การจัดบรรยากาศให้มีความสวยงาม ร่มรื่น สะอาด สงบมีการจัดเก็บหนังสือเป็นหมวดหมู่ ค้นหาได้ง่าย มีกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือบ่อยครั้ง ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่านมากถึงร้อยละ 94.99

3. การเปิดโอกาสให้ลูกได้เลือกหนังสือที่ตนเองชื่นชอบ กล่าวคือพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรให้บุตรหลานสามารถเลือกหนังสือที่ตนเองชื่นชอบอย่างอิสระตามความสนใจ บุตรหลานจะรู้สึกว่าไม่ถูกบังคับหรือ ยัดเยียดให้ชื่นชอบ การมีโอกาสเลือกหนังสือด้วยตนเองจะทำให้บุตรหลานรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจ จากจุดเด่นดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจ้ นักจิตวิทยาพัฒนาการทางสติปัญญา กล่าวว่าเด็กในแต่ละช่วงวัยจะมี การเจริญเติบโตของพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกันไป วัยเด็กมักจะชอบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเมื่อใดก็ตามที่เด็กมีโอกาสได้เลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองชอบจะส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจตนเอง เกิดความประทับใจ ความพึงใจกับสิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ให้โอกาสเสมือนกับการสร้างความเชื่อมั่นในตัวบุตรหลานและกล้าที่สร้างโอกาสให้ตนได้เลือกกระทำสิ่งต่างๆต่อไปในอนาคต (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2555: 6)

4. การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องใส่ใจเป็นพิเศษ กล่าวคือควรเริ่มต้นตั้งแต่สร้างนิสัยอายุน้อย ายิ่งเริ่มเร็วมากเท่าไรยิ่งส่งผลดีสำหรับบุตรหลานมากเท่านั้นและในส่วนของการศึกษาครั้งนี้เห็นว่า ควรเริ่มต้นตั้งแต่วัย 1 ขวบครึ่ง ด้วยเหตุเพราะวัยดังกล่าวมีการพัฒนาการทางสมองหรือทางสติปัญญาเร็วมาก เด็กวัยนี้จะช่างจด ช่างจำ ช่างถาม มีความอยากรู้อยากเห็นและเด็กมักจะเริ่มต้นถามด้วยคำถามว่า “ใคร” “ทำไม” คำถามดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจ้ (Ingleby, 2010, P.83) ที่อธิบายว่าความรู้ความเข้าใจ

ของเด็กวัยนี้จะมีการจัดระเบียบของเขาวัยปัญญาและมีการปรับโครงสร้างที่จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจสมองของเด็กเล็ก ๆ จะรับประสบการณ์ เรื่องราวและข้อมูลเข้ามาสะสมไว้ จากนั้นเมื่อโตขึ้นสมองจะเกิดการปรับให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากการเริ่มต้นปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่บุตรหลานอายุน้อยๆ แล้ว สิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรลงมือกระทำ คือ การกระตุ้นให้บุตรหลานอ่านหนังสือ กล่าวคือพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรให้บุตรหลานได้ยิน ได้ฟังการเล่านิทานเพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเร็วมาก พ่อแม่หรือผู้ปกครองอาจจะต้องเสริมทักษะการฟังให้มากขึ้น การฟังจะนำไปสู่การเข้าใจเหตุและผลตามข้อมูลที่เด็กมีอยู่อย่างจำกัด (วารุณี ภูวสรกุล, 2554, หน้า 118-119) และสืบเนื่องจากนโยบายกระตุ้นสังคมรักการอ่านของรัฐโดยสุชาติ พรหมเกิด ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. กล่าวสนับสนุนว่า ถ้าจะส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือควรเริ่มตั้งแต่อายุ 0-6 ปี จนถึงช่วง 6-9 ปีจะทำให้เด็กรัก การอ่านตลอดชีวิต (สุชาติ พรหมเกิด, 2554)

5. การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมในการอ่านหนังสือ โดยแนวทางดังกล่าวนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือหากบุตรหลานเห็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองอ่านหนังสือให้เห็นเป็นประจำ บุตรหลานจะเลียนแบบและทำตาม ดังที่ท่าน ว.วชิรเมธี (2555, หน้า 9-10) ได้กล่าวถึงตนเองว่า เหตุผลที่ทำให้ท่านมีอุปนิสัยชอบอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็กเพราะโยมแม่ของท่านเปรียบเสมือนสำนักข่าว เป็นแหล่งรวมความรู้ของหมู่บ้าน เวลาของโยมแม่จึงเป็นเวลาแห่งความคิด ส่วนโยมพ่อมักจะสอนทักษะชีวิต วิธีการสอนของโยมพ่อคือการเล่านิทานที่ท่านแต่งขึ้นเองให้ลูกฟังที่สำคัญวิธีการสอนโดยการทำให้ท่านดูเป็นแบบอย่าง ในส่วนของโยมพี่สาวท่านนี้มีอิทธิพลมากที่สุดในการครอบครัวยุทธการอ่าน เพราะโยมพี่สาวเป็นนักอ่าน ชอบอ่านหนังสือ ส่งผลทำให้ตัวท่านเองอ่านหนังสือได้คล่องและมีนิสัยรักการอ่านมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของเบนดูรา (Weiten, Dunn, &

Hammer, 2009, PP. 48-50) ที่สรุปไว้ว่า ตัวแบบไม่ได้หมายถึงเพียงแค่ได้จากการสังเกตเพียงอย่างเดียวแต่จะเริ่มต้นจากการลงมือกระทำตามเงื่อนไขไปพร้อมกันด้วย ดังนั้นในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้มีพฤติกรรมรักการอ่าน พ่อแม่หรือผู้ปกครองจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างในด้านการอ่านเช่นกัน

6. การยกตัวอย่างความสำเร็จ/ประโยชน์จากการอ่านมีความสำคัญต่อ การส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่าน กล่าวคือการทำพ่อแม่หรือผู้ปกครองยกตัวอย่างของกลุ่มอาชีพในแต่ละอาชีพทั้งที่ประสบความสำเร็จจากการอ่านและไม่อ่านหนังสือให้บุตรหลานได้เห็นภาพของอนาคตว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรจะทำให้บุตรหลานเกิดมุมมองทางด้านสังคมที่แตกต่างกันในเรื่อง ฐานะ ตำแหน่ง และการยอมรับทางสังคม ซึ่งผลของการศึกษาสอดคล้องกับชนะเลิศ ศรีชาพันธุ์ ที่กล่าวยอมรับว่าตนเองเป็นผู้หนึ่งที่ประสบความสำเร็จจากการมีพฤติกรรมรักการอ่าน และพฤติกรรมดังกล่าวนี้ได้มาจากการที่ครอบครัวมักจะยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือนำตัวอย่างจากหนังสือมาให้อ่านแล้วจะนำมาปรับใช้ในการพัฒนาตนเองจนกระทั่งสามารถเป็นผู้ที่ถ่ายทอดประวัติชีวิตของตนเองผ่านหนังสือเรื่องปิ่นลูกให้เป็นแชมป์ อีกทั้งยังได้สืบทอดกระบวนการเหล่านี้ไปยังลูกๆ ของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550, หน้า 23-24) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการส่งเสริม การอ่าน พบว่าพ่อแม่เป็นผู้มีอิทธิพลมากที่สุดทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะเป็นผู้ชี้แบบอย่างความสัมพันธ์ การแสดงอารมณ์ในสถานการณ์ต่างๆ การพยายามรู้และแก้ไขปัญหาชีวิตหรือการพยายามเลี่ยงปัญหาที่ควรแก้ไข เป็นต้น

2. กิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่าน

กิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรัก การอ่าน (Activity) พบว่ามีกิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมการอ่าน 4 ประเด็นดังนี้

1. การกระตุ้นพัฒนาการในช่วงตั้งครรภ์ เป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับมารดาที่ตั้งครรภ์เป็นอย่างมากนั้น หมายถึงการได้เริ่มต้นดูแลบุตรในครรภ์และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะทำให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรัก การอ่านเมื่อโตขึ้นนั้น พ่อแม่และผู้ปกครองควร จะเริ่มต้นด้วยการศึกษาหาความรู้ถึงวิธีการดูแลบุตร ในครรภ์ กล่าวคือพ่อแม่ผู้ปกครองควรเข้ารับการศึกษา อบรมรวมทั้งการปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อให้มีสุขภาพ ร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ทั้งมารดาและบุตรในครรภ์ อัน ได้แก่ การออกกำลังกายที่เหมาะสมและการรับประทานอาหาร ที่ให้ได้สารอาหารที่สูงและเพียงพอ ซึ่งจะส่งผลให้ บุตรในครรภ์มีพัฒนาการที่ปกติและเจริญเติบโตสมบูรณ์ ไปตามอายุครรภ์ตลอด 9 เดือนจนถึงกำหนดคลอด นอกจากนี้ยังต้องมีกิจกรรมเสริมอื่นๆ เช่น การพูดคุย กับบุตรในครรภ์ กิจกรรมการอ่านหนังสือพร้อมใช้มือลูบ ที่ท้อง การเปิดเพลงให้ลูกฟัง จากผลการวิจัยของ Leon Thurman (อ้างใน นฤมล เปรมปราโมทย์, 2552) ชาว สหรัฐอเมริกาซึ่งได้ให้คุณแม่ที่ตั้งครรภ์ได้ฟังเพลงอย่าง สม่ำเสมอ เมื่อคลอดทารกออกมา ทารกจะมีพัฒนาการ ด้านร่างกายและไอคิวสูงกว่าทารกที่ไม่ได้ฟังเพลง แต่ การวิจัยไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นเพลงคลาสสิกเท่านั้นและยังมีผลงานวิจัยของ Thomas R. Verny (อ้างใน นฤมล เปรมปราโมทย์, 2552) ซึ่งเป็นจิตแพทย์จากมหาวิท ยาลัยฮาร์วาร์ดประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการเสริมสร้าง พัฒนาการเด็กในสหรัฐอเมริกา พบว่าแม่ที่เคयर้องเพลง กล่อมเด็กขณะที่ตั้งครรภ์ทุกวัน เมื่อเด็กคลอดออกมา หากร้องไห้หรืออแงแต่เมื่อทารกได้ยินเสียงเพลงกล่อม เด็กของแม่ที่แม่เคयर้องให้ฟังขณะตั้งครรภ์ ทารกจะนิ่ง สงบลงและสนใจในเสียงเพลงกล่อมเด็กอย่างน่าอัศจรรย์

2. การกระตุ้นพัฒนาการเพื่อการเรียนรู้เป็น กิจกรรมที่สำคัญสำหรับ การส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่าน กล่าวคือ พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องใช้กิจกรรมที่มีความ หลากหลายและตรงกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย เพื่อให้ระหว่างทำกิจกรรมนั้นบุตรหลานรู้สึกได้ถึงความ ผ่อนคลาย สนุกสนาน ร่วมไปกับการได้เรียนรู้ทักษะด้าน

ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไปพร้อม กันทั้ง 4 ด้าน อาทิ การฝึกใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเล่นเกม การให้เด็กวาดรูประบายสี การให้เด็กตอบ คำถามชิงรางวัล นอกจากนี้จะทำให้เกิดความเพลิดเพลิน และยังฝึกการกล้าแสดงออก การได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อีกด้วย ดังที่ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) กล่าวว่า การกระตุ้นพัฒนาการเพื่อให้เด็กไทยสนใจการอ่าน กิจกรรมควรมีลักษณะที่สร้างความเร้าใจก่อให้เกิดความ ออยากรู้อยากเห็น ออยากรู้ อ่าน มีการกระตุ้นแนะนำให้เปิด ความคิดให้กว้าง มีการพัฒนาการอ่านจนถึงขั้นให้เด็ก สามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้พร้อมๆ กับการสนใจใน การอ่าน สอดคล้องกับสุนันทา มันเศรษฐวิทย์ (2540, หน้า 55) ที่กล่าวถึง การที่พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้ มีวิธีเลือกกิจกรรมโดยเน้นเนื้อหาที่มาใช้ใน การกระตุ้น ความรู้หรือเสริมบทเรียนมาประกอบเพื่อให้เกิดความ สนุกจะมีผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการ เรียนรู้ของบุตรหลาน

3. การใช้เวลาในการอ่านหนังสือร่วมกันใน ครอบครัว เป็นกิจกรรมที่สำคัญของครอบครัวที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองควรให้เกิดขึ้น กล่าวคือการทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆจะเป็น การสร้าง ความอบอุ่นในจิตใจให้เกิดขึ้น ซึ่งความอบอุ่นนี้จะเป็ นรากฐานของความเข้มแข็งทางจิตใจสำหรับบุตรหลานที่ จะต้องใช้ชีวิตในการเผชิญปัญหาในอนาคตที่ในปัจจุบัน เรียกว่าการมีต้นทุนชีวิตที่สูง โดยเฉพาะการมีต้นทุน ชีวิตด้าน การอ่านมากสอดคล้องกับ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่ได้ให้ความเห็นว่า ความรู้ความสามารถ ของเยาวชนที่ติมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีเวลาให้ลูกอ่าน หนังสือในบ้านเสริมสร้างการรัก การอ่านแต่เด็กและควร อ่านอย่างหลากหลายแต่ถ้าพยายามสร้างแรงจูงใจในการ อ่านและเพิ่มเทคนิคการเรียนรู้ก็สามารถอุดช่องโหว่นี้ได้ และยังกล่าวต่ออีกว่ามีผลการวิจัยชี้เห็นว่า ครอบครัวที่ ไม่มีเวลาให้ลูก ในช่วงวัยเด็กต่อการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ก็ปล่อยให้ลูกดูทีวี สมองของเด็กจะรับคำศัพท์ 16 ล้าน

คำแต่ครอบครัวไหนมีเวลาอยู่กับลูก ดูแลลูก พบว่าสมองเด็กสามารถจดจำคำได้ถึง 45 ล้านคำ (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2555)

4. การพาบุตรหลานไปร้านหนังสือและห้องสมุดเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สำคัญมากของการส่งเสริมให้บุตรหลานมีนิสัยรักการอ่าน กล่าวคือหากพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้มีโอกาสพาบุตรหลานไปร้านหนังสือหรือห้องสมุดจะทำให้บุตรหลานรู้จักร้านหนังสือ รู้จักห้องสมุด รู้วิธีในการค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ซึ่งจะรวมไปถึงการได้รู้กฎระเบียบกติกาของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไปพร้อมๆกัน อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมี การรายงานผลของการสำรวจของแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่พบว่าครอบครัวกว่า 1,000 ครอบครัวทั่วประเทศ มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับครอบครัวที่ปฏิบัติกันน้อยที่สุดคือ การพาบุตรหลานเข้าห้องสมุด จึงพบข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันคือ ในช่วงวันหยุดหรือช่วงปิดเทอมจึงอยากเชิญชวนให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ชักชวนบุตรหลานเข้าไปใช้บริการอ่านหนังสือและค้นคว้าเรื่องราวที่สนใจในห้องสมุด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เจอหนังสือคุณภาพดี มีความหลากหลายและมีจำนวนมากกว่าหนังสือที่บ้านทั้งยังเป็นการฝึกเด็กให้มีความรับผิดชอบ มีวินัยในการยืม-คืนหนังสือ ซึ่งขณะนี้ห้องสมุดต่างๆ ได้มีการพัฒนาไปมาก บางห้องสมุดได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในช่วงวันหยุดและปิดเทอมร่วมด้วย (สุจิต พรมเกิด, 2555)

3. วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรัก การอ่าน

วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรัก การอ่าน มี 4 ประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของบุตรหลานจัดเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านกล่าวคือ สื่อที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเลือกใช้ควรมีความเหมาะสมกับวัยของบุตรหลาน

จะทำให้บุตรหลานไม่เกิดความรู้สึกเบื่อง่าย ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ดังที่หน่วยจิตเวชเด็ก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล(2553)ได้ให้คำแนะนำว่า เด็กอายุ 0-12 เดือนพัฒนาการของเด็กจะเน้นเรื่องการมอง การจับ สื่อที่ใช้ต้องเกี่ยวข้องกับการมอง การฟัง การดู การกัดหรือสิ่งที่เด็กจะสามารถนำเข้าปากได้ เช่น โมบาย กระดิ่ง กระจกยงสำหรับกัดเป็นต้น อายุระหว่าง 1-2 ปี เด็กจะเริ่มพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ไปพร้อมๆ กัน เด็กวัยนี้จะชอบขีดเขียน ชอบจับต้องเพื่อสำรวจความแตกต่างของพื้นผิว สื่อที่ใช้ อาจจะเป็นสีเทียนสำหรับขีดเขียน ค้อนตอกพลาสติก รวมไปถึงตุ๊กตา รถยนต์ แท่งไม้เล็กๆ สำหรับการต่อเติม หรือของเล่นนุ่มๆ เป็นต้น ส่วนในเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3ขวบขึ้นไป เด็กจะเริ่มพัฒนาทักษะทางสังคมเด็กมักจะชอบอยู่กับพ่อแม่หรือคนใกล้ชิด เด็กจะรู้จักเล่นมากขึ้นและการเล่นจะเน้นเรื่องการเรียนรู้เรื่องการใช้ชีวิต อาทิ การปรับตัว สื่อที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรใช้สำหรับเด็กวัยนี้คือ การจับคู่สิ่งของ ภาพสัตว์ที่เหมือนกัน การสร้างการประดิษฐ์บ้านตุ๊กตา อาจใช้อุปกรณ์ง่ายๆ ร่วมด้วย เช่น กรรไกร สำหรับตัดภาพต่างๆและการใช้การเล่าเรื่องเป็นนิทานประกอบภาพ- ตัวละครที่สร้างขึ้น อย่างไรก็ตามหากพ่อแม่ผู้หรือปกครองให้ความสำคัญกับการเลือกสื่อให้ตรงกับพัฒนาการของบุตรหลานจะเป็นการป้องกันปัญหาเรื่องการปรับตัวในเรื่องอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับสกุณี เกรียงชัยพร (2548) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่า สื่อจัดเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านและยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน หากพ่อแม่หรือผู้ปกครองรวมถึงครูเลือกเครื่องมือที่มาช่วยสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. การให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้เป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรใช้ในการที่จะส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่าน

กล่าวคือ พ่อแม่ผู้ปกครองต้องใช้วิธีการสังเกตบุตรหลานซึ่งการสังเกตนี้คือ การรู้ว่าบุตรหลานของตนเองนั้นมีความพร้อมมากน้อยแค่ไหนต่อการที่จะอ่านหนังสือ สังเกตเวลาที่บุตรหลานผ่อนคลายกับการกิจหลาย ๆ อย่างที่จะไม่ส่งผลต่อความเครียดเมื่อเราจะเลือกใช้หนังสือหรือรู้จักที่จะเลือกเวลาให้เหมาะกับความต้องการของบุตรหลานต่อการอ่านหนังสือ จากนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็จะได้คำตอบว่าเวลาใดบุตรหลานสนใจและอยากอ่านหนังสือมากที่สุด ถือว่าเวลานั้นคือเวลาที่เหมาะสม พ่อแม่จะต้องรีบตอบสนองทันทีให้บุตรหลานเกิดความพึงพอใจ ไม่ได้เป็นการบังคับหรือขู่เชิญให้อ่านหนังสือ เพราะหากเกิดจากการบังคับจะส่งผลต่อความเครียดทำให้การอ่านที่น้อยลงหรือไม่ชอบอ่านไปในที่สุด สอดคล้องกับศุภรางค์ อินทุณห์ (2553, หน้า 8) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตสังคมและปัจจัยเชิงผลด้านการจัดการกับความเครียดของพฤติกรรมรักการอ่านพบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมรัก การอ่านโดยที่ผู้ปกครองใส่ใจในความต้องการและคอยสนับสนุน นักเรียนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองสูง ส่งผลให้นักเรียนมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาที่มีสาระประโยชน์มากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

3. การกระตุ้นหรือการใช้สิ่งเสริมแรง สำหรับเด็กวัยเรียน กระบวนการกระตุ้นหรือการใช้สิ่งเสริมแรงทางบวกจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่จะทำให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่าน กล่าวคือการทำพ่อแม่หรือผู้ปกครองกล่าวชื่นชม กอด หอมแก้ม ยิ้มให้ ปรบมือ การให้รางวัลเป็นขนม เป็นเงินหรือของเล่นที่เด็กอยากได้ เมื่อเด็กได้แสดงออกในพฤติกรรมที่เหมาะสม อาทิ เมื่อบุตรหลานหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านเมื่อบุตรหลานยืมหนังสือจากโรงเรียนแล้วมานั่งอ่าน การที่บุตรหลานอ่านหนังสือที่ซื้อให้จนจบเล่มพฤติกรรมดังกล่าวนี้ หากพ่อแม่หรือผู้ปกครองกระทำบ่อยครั้งจะเป็นตัวกระตุ้นเสริมให้บุตรหลานเกิดความพึงพอใจอยากทำบ่อยๆ เพราะ

เมื่อทำแล้วได้รับการยอมรับจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมากกว่าการทำที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้การลงโทษ เช่น การเขียนตี การดูว่ากล่าว การหักค่าขนม เมื่อเด็กไม่อ่านหนังสือหรือไม่ทำตามเงื่อนไขที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองตกลงร่วมกันกับบุตรหลาน กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎี การเรียนรู้ของสกินเนอร์ที่นำเอาการเสริมแรงทางบวกมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของบุตรหลาน แต่ในการนำเอากระบวนการดังกล่าวมาใช้ นั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรกระทำอย่างระมัดระวัง และควรให้บุตรหลานมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลง/เงื่อนไข โดยเน้นให้เด็กเป็นผู้กำหนดร่วมกันและมีการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและอายุของผู้ใช้ (จิราภา เต็งไตรรัตน์, 2554, หน้า 128) ซึ่งกระบวนการใช้สิ่งเสริมแรงทางบวกที่ดีที่สุดคือ การใช้สิ่งเสริมแรงหรือการกระตุ้นแบบไม่มีเงื่อนไขอันหมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองแสดงความรักอย่างสม่ำเสมอกับบุตรหลานจะทำให้พฤติกรรมที่ดีที่ต้องการนั้นคงอยู่กับบุตรหลานได้คงทนและถาวร

4. การจัดการพฤติกรรมเชิงบวก เป็นกระบวนการสำคัญที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะนำมาใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านของบุตรหลาน กล่าวคือ การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะทำให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่านนั้น ผู้ปกครองควรศึกษาว่าอะไรคือองค์ประกอบที่จะทำให้บุตรหลาน มีพฤติกรรมรักการอ่าน อาทิ การที่บุตรหลานจะต้องมีตัวแบบที่รักหรือชอบการอ่าน การพาบุตรหลานไปนั่งอ่านหนังสือหรือยืม-คืนหนังสือในห้องสมุด พาบุตรหลานไปร้านหนังสือเพื่อเลือกซื้อหนังสือที่บุตรหลานชื่นชอบหรืออยากได้ตามความเหมาะสม การจัดหาเวลา การจัดตารางเวลาร่วมกันสำหรับอ่านหนังสือ เป็นต้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรเลือกพฤติกรรมง่าย ๆ ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติได้เพราะจะทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่รู้สึกเป็นภาระที่ต้องปฏิบัติ ด้วยเหตุเพราะพฤติกรรมรักการอ่านต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและผู้ปกครองควร

ใช้การสังเกตและการใช้การกระตุ้นอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การพูดคุยสอบถามความรู้สึก กล่าวชื่นชม หากพบว่ามีพฤติกรรมเริ่มไม่เหมาะสมควรหยุดและเรียนรู้ที่จะสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้บุตรหลานของท่านมีความสุขกับการอ่านต่อไป

นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองอาจต้องสร้างเครือข่ายของความร่วมมือกับครอบครัวอื่น ๆ หรือทางโรงเรียน กล่าวคืออาจมี การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเลี้ยงดูเพื่อลดความวิตก ลดความคาดหวังของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเองที่มีต่อบุตรหลาน ในปัจจุบันมักพบว่า ปัญหาหลายปัญหาเกิดจากความคาดหวังของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ดังที่ Sandviks Publishing Institute (2012) ได้ทำการศึกษาพบว่า พ่อแม่ส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อบุตรหลาน ด้วยเหตุเพราะอยากให้บุตรหลานฉลาดและมักเสียเวลาไปกับ การเลือกโรงเรียน เลือกครูผู้สอน แต่ในความเป็นจริงแล้วหากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรม โดยเฉพาะการจัดการพฤติกรรมให้บุตรหลานรักการอ่าน สอดคล้องกับ สุกุณี เกรียงชัยพร (2548, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การที่เด็กจะแสดงออกถึงพฤติกรรมอ่านหนังสือ มีความตั้งใจและต้องการที่จะอ่านเป็นพฤติกรรมที่ต้องได้รับการฝึกฝน เป็นเวลานานจนกลายเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจหรือชอบที่จะอ่าน พฤติกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกจัดการเชิงบวกอย่างต่อเนื่องมาแล้วจากผู้เป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองอันจะส่งผลให้บุตรหลานมีพฤติกรรมอ่านหนังสือทุกที่เมื่อมีเวลาและโอกาส มีความต้องการจะอ่านเองโดยไม่มีคำสั่งมาบังคับ มีความรู้สึกพอใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และมีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการอ่านไปตลอดชีวิต

บทสรุป

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่าน นั้น ประกอบด้วยแนวทางการส่งเสริมการอ่าน 6 แนวทาง

กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมการอ่าน 4 กิจกรรมและวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริม 4 วิธีการซึ่งในรูปแบบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบลงมือกระทำของสกินเนอร์ (Skinner's Operant Conditioning Theory) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura's Social Cognitive Theory)

จากการศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านครั้งนี้ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการอธิบายว่า แนวทางในการส่งเสริมการอ่านของพ่อแม่ผู้ปกครองนั้นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของเด็กเพื่อให้สามารถเลือกหนังสือที่เหมาะสมสามารถสร้างทัศนคติที่ดีหรือสร้างความสนใจของบุตรหลานในแต่ละช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม การสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้บุตรหลานคุ้นเคยกับการอ่าน การเปิดโอกาสให้บุตรหลานสามารถเลือกหนังสือที่ตนชื่นชอบ การเข้าใจพัฒนาการเด็ก รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมในการอ่านหนังสือ การที่พ่อแม่ผู้ปกครองมีกิจกรรมเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการอ่านให้กับบุตรหลาน โดยเริ่มต้นตั้งแต่มีวิดิโอและกระตุ้นพัฒนาการตั้งแต่ตั้งครรภ์ การมีเวลาร่วมกันในการที่จะอ่านหนังสือเพื่อสร้างบรรยากาศอันอบอุ่นให้กับบุตรหลานและพานบุตรหลานไปเที่ยวชมร้านหนังสือ ชื้อหนังสือที่บุตรหลานสนใจพร้อมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการเลือกซื้อหนังสือที่เหมาะสม

นอกจากนี้ วิธีการที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ยังมี ส่วนกระตุ้นบุตรหลานให้เกิดความต้องการที่จะอ่านหนังสือจนกระทั่งเกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ การเลือกสื่อที่เหมาะสมกับวัยของบุตรหลาน การเลือกใช้วิธีการสอนโดยใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง เช่น หมั่นคอยสังเกตบุตรหลานถึงความพร้อมต่อการอ่านหนังสือ คอยให้กำลังใจ กล่าวชื่นชม เมื่อบุตรหลานอ่านหนังสือ และเป็นตัวแบบที่เหมาะสมให้กับบุตรหลาน เพราะตัวแบบที่ใกล้ชิดมากที่สุดจะเป็นตัวแบบที่ดีที่สุดคือ

ตัวแบบของพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ผู้สอนหรืออาจเลือกใช้ตัวแบบจากสื่อหรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพอันเกิดจากการมีพฤติกรรมรักการอ่าน ในขณะที่เดียวกันพ่อแม่ผู้ปกครองอาจต้องสร้างเครือข่ายสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อเรียนรู้ปัญหา ลดภาวะความเครียดและความคาดหวังที่มีต่อบุตรหลานได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

1. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรเริ่มสนใจเรื่องการเรียนรู้ของบุตรหลานโดยใช้พัฒนาการช่วงวัยเป็นตัวกำหนดดังนี้

1.1 ระยะตั้งครรภ์ – แรกเกิด

ระยะของการตั้งครรภ์ 9 เดือนจนกระทั่งคลอด พ่อแม่ควรรีไต่ใจเป็นพิเศษด้วยกิจกรรมที่ใช้กระตุ้นพัฒนาการทางสมอง อันได้แก่ การฟังเพลงคลาสสิกหรือเพลงที่คุณแม่ชื่นชอบฟังแล้วให้ความรู้สึกสบายพร้อมทั้งใช้มือลูบสัมผัสที่ท้องไปกับการพูดคุยกับทารกในครรภ์อาจให้พ่อมีส่วนร่วมใน การพูดคุยและสัมผัสร่วมด้วย การอ่านออกเสียงสำหรับหนังสือนิทานหรือหนังสือที่ตนเองชื่นชอบหรือจะอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้การเตรียมตัวเป็นคุณแม่่มือใหม่ เพราะจะช่วยลดความตึงเครียดระหว่างการตั้งครรภ์ได้ดี

1.2 ระยะแรกเกิด – 1 ปี

สำหรับระยะนี้ พัฒนาการทางร่างกายและสมองจะจดจำเร็วมาก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรหาของเล่นที่ส่งเสริม การมองเห็น การหยิบจับ สัมผัส ไหว้คว่ำรวมไปถึงการจัดหาหนังสือนิทานมาอ่านให้เด็กฟัง อาจมีการเปิดเสียงนิทานหรือเสียงเพลงประกอบ

1.3 ระยะ 1 - 3 ปี

เด็กในวัย 1-3 ปีนี้เด็กจะสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรหากิจกรรมให้เด็กได้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติ เช่น การเล่นของเล่นที่มีเสียง

การขีดเขียน การวาดภาพ และที่สำคัญหาหนังสือนิทานที่มีภาพมาอ่านให้ลูกฟังด้วยการใช้นิ้วชี้ตามภาพและตัวหนังสือไปพร้อมกับเสียงที่แตกต่างกันของตัวละคร จะเป็นการเพิ่มความสนุกสนานและทำให้บุตรหลานอยากที่จะฟังและพูดตามจากสิ่งที่ได้ฟัง

1.4 ระยะ 4 - 6 ปี

สำหรับเด็กในวัย 4 - 6 ปี ความสนใจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ระยะเวลาเด็กจะเริ่มอ่านตามสิ่งที่ได้ยินและเรียนรู้การท่องจำ การสะกดคำไปพร้อม ๆ กันการเรียนรู้เรื่องความหมายของคำ เด็กอาจรู้สึกเบื่อได้ง่ายต่อวิธีการเดิม ๆ ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติ สิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรกระทำ คือ จัดหาหนังสือเล่มใหม่ ๆ มาอ่านให้บุตรหลานฟัง อาจพาไปเที่ยวห้องสมุดที่มีการจัดมุมสำหรับเด็ก พาไปมุมหนังสือสำหรับเด็กในร้านหนังสือ เพื่อให้เด็กได้เลือกดูหนังสือที่มีภาพการ์ตูนตามสมัยนิยม นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรให้ การดูแลอย่างใกล้ชิด บุตรหลานอาจมีคำถามและต้องการคำตอบทันที และแม้ว่าบุตรหลานของท่านจะอ่านหนังสือเองได้ การนั่งอยู่กับบุตรหลาน การกล่าวคำชมการหอมแก้มหรือแม้แต่การให้รางวัลเป็นขนม สำคัญมากที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ควรละเลย

2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรประพฤติตนหรือปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างโดยใช้การอ่านเป็นการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะสิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติถือได้ว่าเป็นสิ่งแวดล้อมทางตรงสำหรับบุตรหลานมากกว่าการออกคำสั่งให้ปฏิบัติโดยไม่เคยเห็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติให้เห็นก่อน

3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองหรือให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในโรงเรียน ในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านของบุตรหลานในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งต้องสนับสนุน แลกเปลี่ยนติดตามข้อมูลข่าวสารของทางโรงเรียนในเรื่องการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2555). *แนะผู้ปกครองส่งเสริมการอ่าน-ให้เวลากับลูก เหตุผลวิจัยชี้ศักยภาพเด็กไทย รั้งท้าย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 1 เมษายน 2556, จาก <http://www.gotokno.org/posts/511548>
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2555). *จิตวิทยาทั่วไป*. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม) กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- ชัชชัย มีประเสริฐ. (2552). *การส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพการอ่านและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์*. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- นฤมล เปรมปราโมทย์. (2552). *พัฒนาการทารกในครรภ์*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 1 เมษายน 2556, จาก <http://www.baby2talk.com/about>
- ลินลดา เซาร่วมนัส. (2554). *รายงานผลการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่าน โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1.
- ว.วชิรเมธี. (2555). *9 เรื่องเพื่อความก้าวหน้า*. นนทบุรี: ปราน.
- วารุณี ภูาสกุล. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภรางค์ อินทนท์. (2553). *ปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตสังคมและปัจจัยเชิงผลด้านการจัดการกับความเครียดของ พฤติกรรมรักการอ่านในนักเรียนวัยรุ่น*. ปรียญานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สฤณี เกรียงชัยพร. (2548). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *ความรู้สู่ประชาชน: ซีเมนต์ไทย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 4 มกราคม 2555, จาก http://www.kpi.ac.th/ppd/index.php?name=content&main_id=22&page_id=41
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2540). *หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดใจ พรหมเกิด. (2554). *ปิดเทอมใหญ่เปิดสมองสู่โลกกว้าง เสริมจินตนาการเด็กไทยด้วยการอ่าน*. สืบค้นข้อมูล เมื่อ 1 เมษายน 2556, จาก <http://www.thaipost.net/x-cite-kidz /3 00313/71574>
- สุดใจ พรหมเกิด. (2555). *พบพ่อแม่ไทยจูงลูกเข้าห้องสมุดน้อยกว่าภารกิจและการเที่ยววันหยุด*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 2 เมษายน 2556, จาก <http://www.happyreading.in.th/news/detail .php?id=271>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *การส่งเสริมนิสัยรักหนังสือในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการอ่าน คิด วิเคราะห์เขียนและ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *สาเหตุที่คนไทย ไม่อ่านหนังสือ*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 6 สิงหาคม 2554, จาก www.trueclicklife.com/clicklife/contentbox/teacher_story.content.php?

- หน่วยจิตเวชเด็ก. (2553). *ของเล่นที่เหมาะสมกับวัยตามพัฒนาการของเด็ก*. ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 10 เมษายน 2556, จาก <http://www.xn--12ca3cjsx2a2byh1b9mnd.com/2011/11/kids-toys.html>
- หนังสือพิมพ์ทาวน์ยูเอสเอ. (2554). *สถิติการอ่านของคนไทย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 4 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.thaitownusa.com/>
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). *ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.
- Ingleby, E. (2010). *Applied psychology for social work*. SAGE.
- Sandviks Publishing Institute. (2012). *10 Reasons Why You Should Read to Your kids*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 22 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.earlymoments.com/promoting-Literacy-and-a-love-of-reading-to-Children-is-Important/>
- Weiten, W., Dunn, D., & Hammer, E. Y. (2009). *Psychology Applied to Modern Life: Adjustments in the 21st Century*. CengageBrain. com.